

Könyvajánló

Cigányok Európában. Kulturális antropológiai tanulmányok (Szerk. *Prónai Csaba*). 1. kötet. Nyugat Európa. Bp. Új Mandátum Könyvkiadó. 2000. 502 oldal. 1800 Ft.

A címben felvetett kérdéskört tárgyaló tanulmánykötet, amely angol, olasz, német, francia és magyar szerzők tanulmányait tartalmazza, három okból is kiemelkedő jelentőségű a magyar olvasó számára.

A legfontosabb az, hogy az ún. cigánykérdés teljes problematikáját felvonultatja, méghozzá úgy, hogy egyszerre elméleti, gyakorlati, továbbá módszertani újdonságokat közöl. Ráadásul ezt nemzetközi, európai kezekbe ágyazva teszi. A második nagy újdonsága a kötetnek, hogy szigorúan tudományos, az újabb kulturális antropológia szellemében született tanulmányokat tesz közzé. Ebből adódik a mű harmadik jelentősége: a cigányság témakörén keresztül bevezetést jelent a kulturális antropológia tudományába és szemléletmódjába.

A kötet gyakorlati haszna is jelentős: objektív képet ad a cigányság európai elhelyezkedéséről, életformáiról, életforma-váltásairól, kultúrájáról és mentalitásáról. A könyv mind a roma olvasók számára tartalmaz fontos ismereteket, mind a cigánysággal foglalkozók számára nyújt hasznosítható információkat.

A felsőoktatási tankönyv, amely az európai cigányság helyzetét bemutatni kívánó sorozat első darabja, *Prónai Csaba* tanulmányértékű előszavával látott napvilágot. A kötet végén található bibliográfia bő válogatást közöl a cigánysággal foglalkozó nemzetközi szakirodalom köréből.

Déri Pál: A bűnözési statisztika és a valóság Bp. BM Kiadó. 2000. 174 oldal. 850 Ft.

A bűnözés statisztikája mind korai kezdetleges, mind későbbi fejlettebb formájában mindenkor azt a gyanút keltette, hogy különböző okokból közel sem fejezi ki a bűnözés

valóságos mennyiségi és minőségi dimenzióit. Ez a bizalmatlanság különösen akkor erősödött, amikor a bűnözés a lakosság mind szélesebb körét kezdte érinteni.

Nálunk a 90-es évektől, a rendszerváltozást követően vált a bűnözés mindennapi életünk egyre nehezebben elviselhető velejárójává. Noha a bűnügyi statisztikák mutatószámai növekedtek, a közvéleményben az a nézet terjedt el, hogy azok még így is messze elmaradnak a bűnözés valódi mértékétől. Ennek hatására vált nálunk is aktuálissá a látencia-kutatás, amely az elkövetett, de fel nem fedett bűncselekmények nyilvánosságra hozatalával foglalkozik. A látencia-kutatás a közvélemény-kutatás módszerének adaptálásával hivatott kiegészíteni a bűnügyi statisztika adatait, ily módon realisabb képet nyújtva a bűnözés mértékéről és minőségéről. A szerző erről a módszerről, a látencia-kutatások jelentőségéről ad tájékoztatást könyvében, beszámolva az 1992. évi ún. sötétmező-kutatások tapasztalatairól, feltárva a kriminálinformatika mai problémáit, és bemutatva a bűnözés megismerésének optimális formáját, a lokális felmérés eredményességét.

A fejezetenként irodalomjegyzékkel kiegészített kötet a kriminológiával, kriminalisztikával, a büntetések számbavételével foglalkozó és az adatokat munkájuk során felhasználó szakemberek számára fontos szakirodalomnak számít.

Eckhart Ferenc: Magyar alkotmány-és jogtörténet Bp. Osiris Kiadó. 2000. 482 oldal. (Millenniumi magyar történelem. Historikusok.) 2280 Ft.

Eckhart Ferenc a XX. századi magyar történettudomány meghatározó jelentőségű alakja, a jogtörténet-tudomány programadó személyisége volt. Noha a jogtörténeti katedrát még a húszas évek végén nyerte el, azt az ötvenes években – már idős korában – is megtarthatta, így az egykori oktatói kar egyik

utolsó túlélőjének számított. Azon kevés polgári tudósok egyike volt, akinek munkásságát széles körű társadalmi megbecsülés övezte a II. világháborút követő évtizedekben is.

A bécsi udvar gazdaságpolitikájáról, a Szent Korona-eszme történetéről, a XVI-XVII. századi földesúri büntetőbíráskodásról írott művei mellett egyetlen jogtörténeti tankönyvet írt, melyet 1946-ban tett közzé. E munkája első ízben vezette el a jogtörténet fonalát a polgári kor határáig. Ez a módosítás lehetővé tette a magyar alkotmány- és jogtörténet nagy ívű áttekintését, s a jogágak kibontakozásának ámyalt bemutatását. Elsőként nyújtotta jogtörténeti kutatások eredményeinek elfogulatlan feldolgozását, a korábbi „hungarocentrikus” szemléletmód kritikáját. (Megjegyzésre érdemes, hogy a kiadványnak a büntetőjog történetét feldolgozó fejezete viszonylag rövid, ám adatokban rendkívül gazdag.)

A tankönyv évtizedeken át a jogászhallgatók kedvelt kézikönyve volt, amit élvezetes stílusának legalább oly mértékben köszönhetett, mint tartalmi erőneinek.

Eckhart Ferenc e jelentős munkája Mezey Barnajegyzeteivel, a szerző munkásságát méltató Utószavával, valamint Eckhart műveinek válogatott bibliográfiájával jelent meg.

Erdey Sándor: A recski tábor rabjai. 6. kiadás Bp. Püski Kiadó. 2000. 424 oldal. 1250 Ft.

Recsk a sztálini típusú büntetőpolitika legelrettetőbb magyarországi szimbóluma. A recski munkatáborhoz képest az ötvenes évek elejének többi hazai – korántsem enyhé büntető intézménye –, a túlélők szerint szinte szanatóriumnak számított.

A Recskről szóló irodalom úgy mennyiségileg, mint minőségileg igen jelentős. (Sztáray Zoltán Csákánykó. A recski tábor című könyvére a Börtönügyi Szemle 1998. évi 4. számának könyvajánlója hívta fel a figyelmet.) A fontosabb visszaemlékezések, memoárok sorából is kiemelkedik Erdey Sándor A recski tábor rabjai című könyve. A

mű sikerére jellemző, hogy eddig hat ízben jelent meg. Első kiadása még 1984-ben Münchenben látott napvilágot. A szerző a mostani kiadást tovább bővítette.

A könyv tartalma három fő részre tagolódik. Az első rész a szerző sorsát követi nyomon a háború utolsó évétől Recskig. A második rész a recski raboskodás történetének szinte naplószerűen részletes megjelenítése. Az utolsó rész a szabadulás után megélt események leírása, illetve Recsk utótörténetének feldolgozása. A kötet tartalmazza a recski tábor rabjainak névsorát, ezenkívül számos dokumentum és fénykép teszi még hitelesebbé a leírottakat.

A könyvet az élvezetes, olvasmányos stílus, ugyanakkor rendkívül adatgazdagság jellemzi. A mű egyik méltatója, *Tabódy István*, az egykori rabtárs szerint Erdey könyvét minden iskolában tanítani kellene, hogy szavaival élve: „Az emberek okuljanak belőle, s tegyenek meg mindent azért, hogy az itt megörökített kegyetlen események a világ egyetlen részén se fordulhassanak többé elő”.

Katona Géza: Szervezett bűnözés Magyarországon Bp. BM Kiadó. 2000. 132 oldal. 959 Ft.

A szervezett bűnözés hazánkban a század végén a leggyakrabban emlegetett társadalmi és jogi tényezők egyikévé lépett elő. Hogyan jött létre, mivé lett és hogyan kapcsolódik a társadalom, a gazdaság, a mindennapi élet végtelen változatosságot mutató jelenségeihez. Ezekre a kérdésekre kísérel meg a szerző a válaszadást azzal a nem titkolt céllal, hogy ezáltal előmozdítja a bünszervezetek kriminális tevékenységének megelőzését, felderítését és bizonyítását.

A kötet hat fejezetből áll. A szervezett bűnözés előzményeit leíró fejezet a hetvenes évek hazai bűnözésének jellemző mutatóit dolgozza fel, rámutatva azokra a tényezőkre, amelyek a szervezett bűnözés kialakulását előmozdították. A szervezett bűnözés megjelenése nálunk a nyolcvanas évekre tehető. Ezt az időszakot mutatja be a könyv második fe-

jezete. A rendszerváltozás éveinek 1995-ig terjedő időszakát a következő anyagrészt tárgyalja. A negyedik fejezet a kilencvenes évek második felének bűnügyi helyzetét vázolja fel. Szó esik itt – többek között – az olajbűnügyekről, pénzmosásról, a kábítószer-bűnözés továbbfejlődéséről. A szervezett bűnözés visszaszorítására tett intézkedéseket ismerteti az ötödik fejezet. Az utolsó anyagrészt a szervezett bűnözés háttértényezőivel (igazságszolgáltatás, személy- és vagyonvédelmi vállalkozások stb.) foglalkozik.

A rendkívül aktuális kérdéseket tárgyaló kötet a szakemberek és a szélesebb olvasóközönség érdeklődésére egyaránt számíthat.

Szociálpedagógia. Szöveggyűjtemény (Szerk. Kozma Tamás, Tomasz Gábor). Bp. Osiris Kiadó - Educatio Kiadó. 2000. 416 oldal. (Osiris tankönyvek.) 2680 Ft.

A szociálpedagógia feladatának – hagyományosan – a veszélyeztetettek, a vesz- vagy hátrányos helyzetben lévők megsegítését tekintti. A szociálpedagógia – amely egyik definíciója szerint mindaz, ami nevelés, de nem iskola és nem család – neveléstudományi gyökerekkel és a szociális munkával ötvözve egy új tudománnyá nőtte ki magát, amelyben mindkét elem egyformán fontos szerepet tölt be.

Miután a szociálpedagógia Németországban keletkezett, s ma is a német nyelvterületen honos szociálpedagógia számít a legjelentősebbnek, ezért nem meglepő, hogy a szöveggyűjtemény nagyobbik részét eredetileg németül megjelent írások alkotják.

A szerkesztők tanulmányértékű előszava megfelelő bevezetést nyújt a téma szakirodalmába. A könyv első fejezetében az olvasó a szociálpedagógia kialakulásáról, a szakma és tudomány megalapításáról, más tudományágakhoz (például a neveléstudományhoz vagy a szociális munkához) fűződő viszonyáról szerezhet információkat. A második fejezet a magyarországi szociálpedagógia kialakulását mutatja be 1945 előtt megjelent művek segítségével. Az olvasó megismerkedhet a gyermektanulmányi, a szabadoktatási és a nemzetnevelési irányzattal, illetve a tehetségmentő mozgalommal. A harmadik fejezet a külföldi szociálpedagógiai képzés történetét és jelenlegi helyzetét vázolja. A tanulmányok a külföldi helyzet megismerésén túl a hazai oktatás továbbgondolásához nyújtanak segítséget. A könyv utolsó fejezetét a szerkesztők a jelenkor szociálpedagógiájának szentelték, utalva a mai kor válságjelenségeire és a különböző megoldási kísérletekre.

Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság szakkönyvtára szerzeményeiből